

موسس انجمن هنرمندان سفالگر:

## مردم شاهرود از اهمیت بافت تاریخی شهر آگاه شوند

جلوگیری از روند تخریب بافت تاریخی و قدیمی شاهرود و آگاه‌سازی شهروندان نسبت به حفظ داشته‌های فرهنگی و تاریخی ارزشمند خود، اولین مطالبه کارشناسان و جمعی از مردم دغدغه‌مند این شهر است.

به گزارش سایت خبری پرسون، شاهرود در کوهپایه حاشیه جنوبی البرز و در شمال شرقی استان سمنان واقع شده است. شهری که شکل‌گیری امروزی آن به دوره قاجار برمی‌گردد اما آثار، شواهد و پژوهش‌های تاریخی از پیشینه و ریشه عمیق‌تر آن در تاریخ این مرز و بوم حکایت دارد.

در ابتدای کتاب «فرهنگ مردم شاهرود» تألیف سید علی اصغر شریعت زاده به نقل از دیگر منابع می‌خوانیم که به نظر می‌رسد کهن‌ترین نام شاهرود در وندیداد اوستا در ذکر اسامی شانزده سرزمین آریایی آمده و از آن با عنوان چخره نام برده شده است. برخی از پژوهشگران نیز چخره را همان شاهرود کنونی می‌دانند.

شاهرود به دلیل قرارگرفتن در کنار رود از یک سو و وجود ارتفاعاتی که می‌توانست ضامن امنیت ساکنانش باشد از سوی دیگر، توجه نخستین مهاجران به این منطقه را به خود جلب کرد. آریایی‌ها پس از ورود به فلات ایران دژها و قلعه‌هایی ساختند و در آن‌ها ساکن شدند و در چخره یا همان شاهرود هم به تدریج هسته مرکزی و آبادی‌ها در میان قلعه‌های متعدد شکل گرفت. قلعه‌هایی که در طول دوره‌های مختلف بیشتر شدند و هنوز بقایای برخی از آن‌ها در گوشه و کنار شهر دیده می‌شود. به همین دلیل است که برخی از محله‌های شاهرود را با نام قدیمی قلعه‌های آن‌ها می‌شناسند.

از دوران صفویه و مهمتر از آن قاجار، شاهرود به دلیل قرار گرفتن در مسیر جاده ابریشم و نیز مسیر زائران امام هشتم (ع) مورد توجه بیشتری قرار گرفت و همین موضوع زمینه را برای توسعه بیش از پیش این منطقه و شکل‌گیری محدوده شهری فراهم کرد.

با وجود این پیشینه تاریخی، مدتی است زخم تخریب بر پیکر بناهای ارزشمند بافت قدیم شاهرود به یکی از موضوعات روز گفت‌وگوهای شهروندان تبدیل شده است. افرادی که دل در گرو مهر این دیار دارند و خاطره‌هایشان در پس هر دیواری که فرو می‌ریزد در کوچه پس‌کوچه‌های از دست رفته این شهر گم می‌شود.

شاید بتوان انجمن دوستداران میراث فرهنگی شاهرود را یکی از پیشگامان مطالبه‌گری در خصوص احیای بافت تاریخی و شناسنامه شهر شاهرود به شمار آورد. گروهی شکل گرفته در فضای مجازی که اعضایش را افراد دغدغه‌مند و متخصص در حوزه میراث فرهنگی، گردشگری، معماری و شهرسازی، رسانه و دیگر حوزه‌ها تشکیل می‌دهند.

میراث تاریخی و فرهنگی یک ثروت است

انجمن دوستداران میراث شاهرود با حضور جمعی از پیشکسوتان و جوانان، استادان و کارشناسان رشته‌های مختلف از جمله معماری و شهرسازی، بررسی راهکارهای حفظ بافت تاریخی شاهرود در تکیه برنجدی را در دستور کار دارد. این مساله محوری است برای پیگیری و پاسخی به پرسش محمدرضا مجاهدی استاد معماری و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد شاهرود درخصوص چگونگی تغییر نگاه مردم و مسوولان به میراث فرهنگی و تاریخی به سمت تولید ثروت.

وی تخریب‌های صورت گرفته در آثار تاریخی را نتیجه یک غفلت و ناآگاهی دانست و گفت: مرثیه خوانی برای آنچه که گذشت فایده‌ای ندارد و باید توجه کرد در دنیای امروز که همه از ثروت و درآمد صحبت می‌کنند، چه کنیم که مردم میراث تاریخی و فرهنگی را به عنوان ثروت ببینند و چگونه از راه حفظ و نگهداری آن ثروت برای شهر باقی بماند.

مجاهدی ابراز کرد: وقتی انتظار داریم فرد یا دستگاهی هزینه نگهداری و مرمت بنایی را بپردازد، در مقابل آن انگیزه‌هایی نیز از بیرون در زمینه نوسازی وجود دارد و در واقعیت ضوابط و مقررات و مشکلات اقتصادی همه را به سمت تخریب هدایت می‌کند.

در پی یافتن پاسخ این پرسش هرکس از زاویه دید و تخصص خود به ماجرا نگاهی دارد. احمد شریعتمدار طهرانی از اعضای دوره‌های پیش شورای اسلامی شهر شاهرود از دلسوز نبودن برخی مسوولان و بی‌پناهی شهر خود گفت. امیرمحمد تیمورتاش نویسنده کتاب شهر من شاهرود به ضرورت شناخت پیشینه و شناسنامه شاهرود پرداخت و حمید ابوالفضلی بازنشسته اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با اشاره به اقدامات گذشتگان از عزم جوانان شهر برای پیگیری این موضوع ابراز خرسندی کرد.

مردم شاهرود از اهمیت بافت تاریخی شهر آگاه شوند

مهدی قان بیگی استاد پیشکسوت و موسس انجمن هنرمندان سفالگر کشور هم با بیان اینکه میراث فرهنگی همه چیز ماست، اظهار داشت: باید راهی

پیدا کنیم که مردم با میراث فرهنگی و تاریخی خود و ارزش های آن آشنا شوند.

وی افزود: اگر مردم آگاه شوند می توانند برای حفظ شهرشان کاری انجام دهند.

محسن کرامتی عضو هیأت علمی دانشکده مهندسی عمران دانشگاه صنعتی شاهرود نیز به برگزاری نشست های متعدد مهندسان و کارشناسان برای جلوگیری از تخریب مسجد امام حسن عسکری (ع) اشاره کرد و گفت: در ماجرای تخریب این مسجد استادان دانشگاه به میدان آمدند و بدون هیچ چشمداشتی برای ارائه کمک های فنی و تجهیزاتی اعلام آمادگی کردند اما هیچ پاسخی نگرفتند.

وی افزود: تخریب این مسجد عجیب بود چون اگر هر نقصی داشت باز هم می توانست برطرف شود همان گونه که دیگر بناهای تاریخی در ایران بهسازی می شوند.

همچنین مطهره میرزایی استاد معماری دانشگاه صنعتی شاهرود بر ضرورت همکاری مدیریت شهری با دانشگاهیان تأکید کرد و گفت: پژوهش های دانشجویی می تواند با فضای مدیریت شهری ارتباط بگیرد و در این صورت هم هزینه کمتری برای انجام پژوهش صرف می شود و هم دانشجویان فرصتی برای ارائه ایده ها و نظرات خود پیدا می کنند.

وی یادآور شد: بهره مندی از نظرات همه امری مطلوب است اما در آینده سرمایه گذاران و افراد دارای قدرت اعتباری نیز باید در مسایل مشارکت داشته باشند.

هویت شهر در طرح جامع مشخص شود

تغییر طرح جامع شهر نیز از دیگر پیشنهاد های مطرح شده از سوی دلسوزان این حوزه در شاهرود است.

دکترای برنامه ریزی شهری و مدرس دانشگاه توسعه، شهر را مانند نقشه یک ساختمان عنوان و ابراز کرد: بزرگترین مشکل شاهرود این است که در طرح های توسعه ای آن هویت شهر مشخص نیست بلکه کپی برداری از توسعه دیگر شهرها است.

مصطفی الطافی ادامه داد: وقتی بدانیم شهر ما بافتی دارد که می تواند در بحث گردشگری خوب باشد و آن را در قالب یک شناسنامه به کل ایران معرفی کنیم، آن وقت است که می توان سرمایه گذاری کرد البته به شرطی که در زمینه برندسازی در سطح شهر اتفاقات خوبی رخ دهد.

وی تصریح کرد: طرح های جامع و تفصیلی باید با رویکرد گردشگری پیش رود و برای این کار باید به سمت طرح های پنج ساله در راستای برند شهری برویم چرا که در این صورت هم آگاه سازی در بین مردم صورت می گیرد و هم بودجه ها به سمت گردشگری هدایت می شود.

ندا رئیسی کارشناس ارشد مدیریت کارآفرینی نیز گردشگری را مهمترین رویکرد برای احیای بافت تاریخی شاهرود دانست و گفت: باید برای بناهای احیا شده سود فوری ایجاد کرد و بنابراین طرح های نوشته شده باید آنقدر قوی باشد که بتواند مسوولان را با آمار ورقام قانع کند.

از دیگر نکات مطرح و مورد نظر کارشناسان شاهرود می توان به جمع آوری امضا برای ساخت دوباره مسجد امام حسن عسکری (ع) اشاره کرد. مسجدی که بنا بر نامه معاونت حقوقی ریاست جمهوری غیرقانونی تخریب شد و باید توسط اداره اوقاف و امور خیریه به همان شکل قبل ساخته شود.

در نهایت اما روند تخریب بافت تاریخی شاهرود که از چند سال پیش آغاز شد چند ایستگاه دیگر به خط پایان می رسد و به نظر می آید اگر مردم به موقع پای کار نباشند در آینده نزدیک هیچ اثری از آن برای معرفی به آیندگان باقی نخواهد ماند. در این میان، آگاه سازی و آموزش نخستین گام است.

شهرستان شاهرود دارای ۱۴۸ اثر تاریخی در فهرست میراث ملی است که از این تعداد، ۶۳ اثر مربوط به بناها و محوطه های تاریخی، ۷۳ تپه تاریخی و ۱۱ اثر معنوی است.

منبع: ایرنا